

WAAKHOND DIE CONTROLEERT ÉN INNOVEERT

Doet de overheid wat ze belooft en doet ze dat goed? Wordt ons belastinggeld efficiënt uitgegeven? De Algemene Rekenkamer buigt zich dagelijks over precies dit soort vragen. Niet vanuit een ivoren toren, maar midden tussen en in samenspraak met Nederlandse burgers en bedrijven.

Sinds 1814 controleert de Algemene Rekenkamer de inkomsten en uitgaven van het Rijk. “Wij zijn de onafhankelijke waakhond die kijkt of zo’n 400 miljard euro per jaar goed wordt geïnd en besteed”, legt Pieter Duisenberg, president van de Algemene Rekenkamer, uit. De Algemene Rekenkamer let op drie dingen: rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid. “Dit betekent dat we kijken of de regels worden gevolgd en het kasboek klopt, of er resultaten worden geboekt op de doelen die gesteld zijn en of alles zo efficiënt mogelijk gebeurt.”

IN GESPREK

De naam Algemene Rekenkamer klinkt misschien alsof er sinds 1814 niet veel is veranderd, maar niets is minder waar. De organisatie betreft steeds vaker mensen en bedrijven bij de onderzoeken die ze doet. “We gaan in gesprek met inwoners en stappen bewust buiten de Haagse bubbel, bijvoorbeeld met een pop-up-tafel waarmee we het land ingaan”, aldus Duisenberg. “Dat is een steeds belangrijker onderdeel van ons werk. We willen niet alleen de goede dingen doen, maar ook laten zien dat we ze doen, en waarom. Daarom maken we onze bevindingen ook voor iedereen leesbaar en visualiseren we onze data steeds meer, bijvoorbeeld via interactieve digitale kaarten en een webapp.” Een mooi voorbeeld is het verantwoordingsonderzoek van de Algemene Rekenkamer, dat elk jaar wordt gepresenteerd op de

Tu Le, Pieter Duisenberg en Miranda Pirkovski

‘Wij brengen transparantie, vanuit een volledig onafhankelijke rol’

derde woensdag in mei. Miranda Pirkovski, onderzoeksdirecteur: “Voorheen was dat bijna alleen maar tekst. Nu illustreren we onze bevindingen met tientallen visualisaties, die snel inzicht geven in de resultaten van onze onderzoeken.”

MULTIDISCIPLINAIR

De manier van werken van de Algemene Rekenkamer is de laatste jaren steeds meer datagedreven geworden, vertelt Pirkovski: “We controleren doorlopend of de overheid kwaliteit levert, niet alleen achteraf. Zo proberen we al tijdens onze onderzoeken impact te hebben. We voeren elke dag gesprekken in het veld, zodat al gedurende de uitvoering eventuele knelpunten of inzichten naar boven komen. En zodat nog kan worden bijgestuurd. Daarom zijn onze onderzoekers zo belangrijk. Zij kunnen het verschil maken.” De onderzoeken zijn ook steeds vaker kort-cyclisch: “We werken veel sneller dan vroeger

en ronden onderzoeken soms al binnen drie maanden af. Daardoor kunnen we op de actualiteit inspelen.” Onderzoeker Tu Le onderschrijft dat: “Ik doe onderzoek, maar ben ook data-analist en bruggenbouwer. We kijken niet alleen naar financiën, maar ook naar bedrijfsvoering. Mijn werk is heel breed. En heel leuk, want ik krijg op allerlei plekken een kijkje in de keuken. Het afgelopen jaar heb ik bijvoorbeeld in een multidisciplinair team gewerkt aan een groot algoritmeonderzoek.” Le maakt in haar werk gebruik van de grote hoeveelheid data die beschikbaar is binnen de overheid. “Al die data zijn van grote waarde voor onze onderzoeken en audits. Ik maak ook veel tools die de data inzichtelijk maken voor collega’s en voor onze rapporten en presentaties.”

FEITEN

Ook met de huidige innovatieve werkwijze is het nog steeds de con-

trole op de resultaten van het Rijk waar het allemaal om draait. Met die resultaten helpt de Algemene Rekenkamer het parlement bij het uitvoeren van zijn controlerende taak. Dat is juist nu belangrijk, zegt Duisenberg: “We leven in een tijd van grote geopolitieke uitdagingen, waarin de politiek belangrijke keuzes moet maken. Je moet echt doeltreffend en doelmatig met de beschikbare middelen omgaan. Er is geen ruimte en tijd om geld te verspillen en af te wachten wat er gebeurt. Maar belangrijker misschien nog wel is dat het vertrouwen in de politiek op dit moment laag is. Er worden simpelweg te weinig resultaten geboekt, terwijl mensen oplossingen willen.” Pirkovski voegt toe: “Juist nu is er behoefte aan feiten. In onze onderzoeken zorgen wij dat die boven tafel komen. In een tijd waarin mensen veel desinformatie krijgen, bijvoorbeeld via social media, brengen wij transparantie, vanuit een volledig onafhankelijke rol.”

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Binnen haar opdracht, die zeer uitgebreid is, legt de Algemene Rekenkamer periodiek nadruk op verschillende onderwerpen. Duisenberg: “We controleren sowieso de jaarverslagen van alle ministeries. Daarnaast leggen we elk jaar verschillende accenten. We letten daarbij op waar risico’s zijn als het gaat om maatschappelijke impact, zowel qua geld als resultaten. Dit jaar hebben we bijvoorbeeld gekeken naar de beëindigingsregelingen voor veehouders, geneesmiddelenkortingen en drinkwaterbesparingen. Komend jaar gaan we extra kijken naar veiligheid en weerbaarheid, op verschillende ministeries. Dat zijn allemaal onderwerpen die er voor de hele samenleving echt toe doen.”

DEEL ONLINE

